

Філіппова Н. М.

кандидат філологічних наук, професор НУК, доцент, завідувача кафедрою
прикладної лінгвістики, Навчально-науковий гуманітарний інститут
Національного університету кораблебудування імені адмірала Макарова
(Україна, Миколаїв), pina.filippova@nuos.edu.ua

ТЕХНОЛОГІЯ АНАЛІЗУ МОВНИХ ПОТРЕБ ДЛЯ ПРОФЕСІЙНОГО АНГЛОМОВНОГО СПІЛКУВАННЯ

В статті представлені результати вивчення можливостей лінгвістичного аудиту. Оскільки професійне спілкування іноземним мовам набуває дуже великого значення, корпоративне навчання іноземної мови стає більш необхідним. Лінгвістичний аудит розглядається як одна з ефективних технологій аналізу мовних потреб для професійного англомовного спілкування. Лінгвістичний аудит – це інтегрована поетапна технологія визначення потреб у використанні іноземної мови та вимог до спілкування.

Ключові слова: професійне англомовне спілкування, лінгвістичний аудит, корпоративне навчання, діагностика потреб і мотивів.

Актуальність цієї статті, на наш погляд, обумовлена декількома факторами. По-перше, не виникає сумнівів, що роль англійської мови як мови міжнаціонального спілкування постійно зростає. Є велика кількість робіт, в яких описані різні підходи до подолання культурних, політичних, економічних і технологічних відмінностей, які існують між умовами професійної діяльності професійної «громади», в цілому, окремих організацій і компаній, зокрема, і нарешті, спеціальностей в обставинах світового ринку. Мова і компетентне спілкування в сфері професійної діяльності відіграють надзвичайно важливу роль, а часто рівень володіння мовою спілкування визначає рівень ефективності та успішності. По-друге, зростає необхідність і потреба міжнаціональної професійної взаємодії у сфері наукової діяльності. І знову основу ефективного спілкування складають професійні знання та знання англійської мови. По-третє,

необхідність проведення аналізу мовних потреб обумовлена тим, що сьогодні всі організації переходять до аналізу свого стратегічного розвитку в межах виконання правил ISO 9001, і вони не можуть ігнорувати показник професійної іншомовної комунікації в процесі довгострокового стратегічного планування. Проведення своєрідного лінгвістичного аудиту дозволяє зрозуміти причини недостатньо високої ефективності праці організації, її окремих структур і співробітників. Крім того, керівництво організацій часто просто інтуїтивно ініціює корпоративне навчання іноземній мові, не беручи до уваги дійсних специфічних мовних потреб. Сьогодні, на жаль, керівництво реагує на проблеми, які виникають сьогодні, а тобто, як правило, мають короткострокову актуальність. Довгострокове стратегічне планування, яке враховує прогнозування потреб у спеціалістах з необхідним рівнем знань, є достатньо нерегулярне явище.

Корпоративне навчання характеризується чітко вираженою специфікою в мовних потребах, цілях, задачах, умовах навчання, а також програмі та методичному забезпеченні такої програми, підході, методах цільового навчання.

Одна з методик вирішення комплексних проблем корпоративного навчання пов'язана з впровадженням технології лінгвістичного аудиту.

Лінгвістичний аудит – це послідовна комплексна технологія дослідження потреб компанії або організації у професійному спілкуванні. Особливість цієї методики дозволяє визначити, які стратегії та тактики бізнесу можуть бути реалізовані тільки при ефективному використанні іноземної (англійської) мови у процесі професійної комунікації. Лінгвістичний аудит допомагає зрозуміти, що треба зробити для того, щоб більш швидко досягти бажаного рівня використання ефективності професійної комунікації іноземною мовою [4].

Аналіз специфічних мовних потреб при вивченні іноземної мови обговорюється вже декілька десятиліть у межах загальної проблематики викладання іноземної мови для спеціальних цілей (ESP). Це називають «діагностика потреб і мотивів» [1] або «needsanalysis» [2, 3, 5]. Концепція досліджень мовних потреб включає обробку і аналіз інформації та даних, які

стосуються учасників процесу навчання, цільових ситуацій (targetsituation), контекстів використання іноземної мови.

Оснoву оптимальної цільової мовної програми навчання створює середовище, в якому реалізується курс. Це середовище залежить від декількох факторів: 1) професійної інформації про тих, кого навчають; 2) загальної інформації про їх суб'єктивні потреби; 3) мовного матеріалу і навичок у професійному контексті; 4) особливостей комунікації в професійному контексті; 5) навичок, якими студенти не володіють; 6) навичок навчання, які потрібно розвивати; 7) об'єктивних потреб тих, кого навчають [2]. У процесі аналізу мовних потреб у центрі уваги є студент, а сам аналіз мовних потреб визначається як один із станів навчання спеціалізованих і професійно-орієнтованих іноземній мові. Інформація відбирається за допомогою суб'єктивних і об'єктивних джерел: анкети, інтерв'ю, бесіди, тестові методики, спостереження. Такий аналіз є типовим при плануванні професійно-орієнтованого навчання (BusinessEnglish, EnglishforSpecificPurposes, AcademicEnglish).

Тому виникла необхідність так званого «корпоративного навчання» іноземної мови. Під корпоративним навчанням розуміється організація процесу навчання професійно-орієнтованих взаємодії на іноземній мові в конкретній організації або компанії.

На думку авторів монографії «Лінгвістичний аудит» Н. Рівза та К. Райта, [4] лінгвістичний аудит це цілісна модель (технологія) дослідження всієї сукупності мовних потреб компанії/організації, яка розділена на декілька обов'язкових етапів. Оскільки лінгвістичний аудит – це основа навчально-методичного забезпечення, він проводиться до початку занять; його виконання потребує багато часу, спеціальної підготовки.

Особливістю лінгвістичного аудиту у порівнянні з діагностикою мовних потреб є той факт, що він представляє цілісну модель поетапного дослідження організації, а його мета полягає у тому, щоб виявити рівень професійної комунікації на іноземній мові, а тобто вирішуються проблеми на рівні відділів,

підрозділів, структур, окремих співробітників, порівняння наявного рівня професійної комунікації із стандартом або бажаним рівнем в майбутньому.

Процедура проведення лінгвістичного аудиту складається з таких етапів: 1) ініціювання дослідження та введення його в процес планування діяльності компанії; 2) аналіз головних процесів діяльності зацікавлених відділів; 3) аналіз потреб робітників у використанні англійської мови у їх професійній діяльності; 4) оцінка мовних знань і вмінь робітників; 5) представлення результатів аналізу.

Особливість Етапу 1 полягає у тому, що для визначення нагальних і майбутніх мовних задач на рівні стратегічного планування треба використати SWOTanalysis (Strengths, Weaknesses, Opportunities and Threats).

Особливість Етапу 2 пов'язана з глибоким аналізом професійної іномовної взаємодії цієї компанії на різних її рівнях (адміністративному, індивідуальному, маркетинговому, PR-рівнях). Цей етап дозволяє зрозуміти культуру з точки зору використання іноземної мови компанії, виявляти системи та проблеми мовної комунікації за допомогою аналізу ситуацій використання цієї мови.

Особливість Етапу 3 залежить від аналізу потреб і можливості робітників та визначення ефективності використання цієї іноземної мови для конкретних робітників і ситуацій на основі даних анкет, таблиць тощо. Саме на цьому етапі встановлюються характеристики комунікативного процесу: особливості комунікантів, необхідність використання усної чи писемної форми спілкування, канали комунікації (електронна пошта SMS, телефонні розмови, переговори тощо), контексти спілкування, міжкультурні та міжгендерні особливості спілкування, жанри текстів, особливості вмінь та навичок читання (пошукового, просмотрового); говоріння.

Особливість Етапу 4 полягає у тому, щоб найбільш об'єктивно оцінити рівень володіння мовою співробітників, які займають різні посади в різних підрозділах (напр., на основі результатів валідних і надійних тестів типу Placement або за допомогою нового тесту компанії Pearson – Versant English Placement Test), та наскільки він підходить для виконання завдань, які повинні виконувати ці співробітники. Напр., вони повинні спілкуватися із партнерами або клієнтами за допомогою електронної пошти, а

керівництво не задоволено рівнем ефективності їх спілкування (письмо), або фінансовий директор не зовсім вільно розуміє термінологію, яка пов'язана з текстами такої тематики, як Corporate Finance, SWOT analysis, Project Management (читання). Тобто, діагностують мовні знання (фонетика, лексика та граматики) та навички читання, аудіювання та письма, говоріння.

Етап 5 дозволяє побачити повну мозаїчну картинку реальних потреб компанії у володінні її співробітниками іноземною мовою, реального рівня знань та навичок володіння знаннями цієї мови та проблем (формування груп: подолання проблем субординації в компанії; вибір тестів; вибір навчальних матеріалів; створення програм навчання на основі схеми технології лінгвістичного аудиту і задачі, інструменти, результати кожного етапу).

Попередній невеликий досвід використання такої методики навчання англійській мові дозволяє автору цієї статті зробити висновок про можливість її використання навіть для підготовки випускників вищих навчальних закладів кваліфікаційного рівня «спеціаліст», «магістр», наприклад, на етапі переддипломної практики.

Література

1. Поляков, О. Г. Английский язык для специальных целей: теория и практика / О. Г. Поляков. – М. : НВИ-Тезаурус, 2003. – 186 с.
2. Dudley-Evans T., St. John M. J. Developments in English for Specific Purposes. Cambridge, CUP Publ., 1998, pp. 121–140.
3. Hutchinson T., Waters A. English for Specific Purposes: A learning-centered approach. Cambridge, Cambridge University Press. 1997.
4. Reeves N., Wright C. Linguistic Auditing: a Guide to Identifying Foreign Language Communication Needs In Corporations. U. K., Multilingual Matters, 1996.
5. Robinson Pauline C. ESP Today: A Practitioner's Guide (English Language Teaching). Prentice Hall, 1991. 224 p.

References:

1. Polyakov O. G. Angliyskiy yazyk dlya spetsialnykh tseley: teoriya i praktika [English for the special aims: theory and practice]. Moscow, NVI – Tezaurus Publ.,

2003. 186 p.

2. Dudley-Evans T., St. John M. J. Developments in English for Specific Purposes. Cambridge, CUP Publ., 1998, pp. 121–140.

3. Hutchinson T., Waters A. English for Specific Purposes: A learning-centered approach. Cambridge, Cambridge University Press. Publ., 1997.

4. Reeves N., Wright C. Linguistic Auditing: a Guide to Identifying Foreign Language Communication Needs In Corporations. U. K., Multilingual Matters Publ., 1996.

5. Robinson Pauline C. ESP Today: A Practitioner's Guide (English Language Teaching). Prentice Hall Publ., 1991. 224 p.

Filippova N. M., Candidate of Sciences (Philology), Professor NUS, Associate Professor, Head of the Department of Applied Linguistics, Educational and Research Institute of Humanities of National University of Shipbuilding after Admiral Makarov (Ukraine, Mykolaiv), nina.filippova@nuos.edu.ua

The technology of the analysis of language needs for professional English language communication

The results of the research in the area of linguistic auditing are presented. As foreign language professional communication is becoming the top-priority in international business, efficient corporate language teaching more necessary. Linguistic auditing is considered an integral step-by-step technology of proper identification of foreign language needs and communication requirements.

Keywords: *ESP, linguistic audit, corporate ELteaching, needs analysis.*

Филиппова Н. М., кандидат филологических наук, профессор НУК, доцент, заведующая кафедрой прикладной лингвистики, Учебно-научный гуманитарный институт Национального университета кораблестроения имени адмирал Макарова (Украина, Николаев), nina.filippova@nuos.edu.ua

Технология анализа языковых потребностей для профессионального англоязычного общения

В статье представлены результаты изучения возможностей лингвистического аудита. Поскольку профессиональное общение на иностранных языках приобретает большое значение, то и корпоративное обучение иностранным языкам становится все более необходимым. Лингвистический аудит рассматривается как одна из эффективных языковых потребностей для профессионального англоязычного общения. Лингвистический аудит – это интегрированная поэтапная технология определения языковых потребностей для использования иностранного языка и требований к уровню общения на нем.

Ключевые слова: *профессиональное англоязычное общение, лингвистический аудит, корпоративное обучение, диагностика потребностей и мотивов.*